

مرکز مدیریت حوزه های علمیه

پایان نامه سطح چهار

عنوان پایان نامه:

نقش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا در مقابله با جنگ نرم

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حمید جزایری

استاد مشاور:

سردار دکتر سید مسعود جزایری

پژوهشگر:

محمد حسین فندهاری

سال تحصیلی ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سپاس و ستایش خدای عز و جل را که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم به:

روح پرفتح بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران

و شهدای گرانقدر هشت سال دفاع مقدس

و

مبارزان و مدافعان حریم انقلاب شکوهمند اسلامی

به ویژه رهبر معظم انقلاب حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی)

فهرست

۸	چکیده
۹	طرح تحقیق
۱۰	مقدمه
۱۱	الف- بیان مسئله و تعیین قلمرو آن
۱۳	ب- سوالات تحقیق
۱۳	ج- فرضیه های تحقیق
۱۳	اهداف و فواید تحقیق
۱۴	و- پیشینه تحقیق و امتیاز این پژوهش
۱۷	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۸	ز- روش شناسی
۱۸	ح- محدودیت های تحقیق
۱۹	ط- سازماندهی
۲۰	فصل اول
۲۰	مفاهیم و تعاریف
۲۱	مقدمه
۲۱	مفهوم شناسی
۲۱	۱. سازمان عقیدتی سیاسی ودجا
۲۲	۲. جنگ
۲۴	۲/۱. انواع جنگ
۲۶	۲/۲. جنگ سخت
۲۷	۲/۳. نیمه سخت یا جنگ سرد
۲۷	۲/۴. جنگ نرم
۲۸	۳. مفاهیم جنگ نرم
۲۹	۱/۳. ماهیت و چیستی جنگ نرم
۳۴	۴. قدرت نرم
۳۸	۵. قدرت نرم و منتقدان آن

۳۹	۶. منابع قدرت نرم
۴۱	به کار گیری قدرت نرم از طریق دیپلماسی عمومی
۴۴	۷. تهدید نرم و جنگ نرم
۴۴	۸. تهدید سخت
۴۵	۹. مبانی نظری تهدیدات نرم
۴۶	۱۰. اهداف جنگ نرم
۵۰	۱۱. جنگ نرم در صدر اسلام
۵۴	۱۲. تاریخچه کاربرد جنگ نرم در طول تاریخ
۵۴	۱۳. اشکال استعمار
۵۵	۱۴. مشخصات استعمار فرانو
۵۹	۱۵. فرآیند تکوین جنگ نرم
۶۰	۱۶. ابزارها و شیوه های جنگ نرم
۶۵	۱۷. سطوح قدرت نرم
۶۶	۱۸. ویژگی های جنگ نرم
۷۴	۱۹. آماج جنگ نرم
۷۷	۲۰. تهدیدهای چهارده گانه نرم
۸۱	۲۱. شیوه های جنگ نرم شیاطین در زبان قرآن
۸۶	۲۲. جنگاوران سخت و جنگ نرم
۸۶	۲۳. روش ها و فعالیت های آمریکا در براندازی نرم
۹۳	۲۴. مراحل انجام براندازی نرم
۹۴	۲۵. الزامات و خصوصیات براندازی نرم
۹۵	۲۶. مصادیق جنگ نرم
۹۵	۲۷. انقلاب های رنگی یا مخملی
۹۷	۲۸. شرایط و زمینه ها
۹۹	نتیجه گیری
۱۰۱	فصل دوم
۱۰۱	حوزه های عملکردی سازمان عقیدتی سیاسی در جنگ نرم

مقدمه.....	۱۰۲
۱. حوزه‌های تأثیر جنگ نرم.....	۱۰۳
۱/۱. حوزه فرهنگی.....	۱۰۳
۱/۲. حوزه سیاسی.....	۱۰۴
۲/۲. حوزه اقتصادی.....	۱۰۵
۲/۳. حوزه دفاعی - امنیتی.....	۱۰۶
۳. جنگ روانی امریکا بر ضد ایران در دوران جنگ تحمیلی.....	۱۰۷
۴. نمونه هایی از جنگ نرم علیه ایران.....	۱۰۹
۵. اقدامات عقیدتی سیاسی در برابر جنگ نرم.....	۱۱۳
۱/۵. حوزه راهبردی.....	۱۱۳
۲/۵. خداپاوری، معنویت محوری و بصیرت افزایی:.....	۱۱۴
۳/۵. تلاش همه جانبه در جهت افزایش اثربخشی برنامه های آموزشی:.....	۱۱۷
۴/۵. تقویت روحیه دینی و انقلابی، رشد باورهای ارزشی (روحیه بسیجی، جهادی و شهادت طلبی):.....	۱۱۸
۵/۵. تلاش همه جانبه برای ترویج فرهنگ قرآن و نماز:.....	۱۱۸
۶/۵. پاسخگویی به نیازهای فکری، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی:.....	۱۱۹
۷/۵. تلاش در حوزه های علمی، مطالعاتی و پژوهشی:.....	۱۲۱
۸/۵. توانمندسازی سرمایه انسانی با هدف افزایش مهارت، ایجاد امید و انگیزه خدمت:.....	۱۲۲
۶. فعالیت های معاونت سیاسی.....	۱۲۲
۷. اقدامات معاونت تربیت و آموزش.....	۱۳۱
۱/۷. بحث جنگ نرم در سرفصلهای آموزش عقیدتی سیاسی کارکنان پایور و وظیفه.....	۱۳۱
۸. اقدامات معاونت تبلیغات و روابط عمومی.....	۱۳۳
۱/۸. فعالیت های معاونت تبلیغات و روابط عمومی.....	۱۳۴
۲/۸. بصیرت افزایی فرزندان کارکنان.....	۱۳۵
۳/۸. طرح بصیرت زوجین (غیر متمرکز).....	۱۳۷
۴/۸. طرح حضرت معصومه(س)(شبکه فرهنگی خواهران).....	۱۳۸
۵/۸. ساماندهی خواهران در قالب کمیته های تخصصی.....	۱۳۸
۶/۸. پایگاه اطلاع رسانی فرهنگی فاتح نت (ویژه خانواده ها).....	۱۴۲

۱۴۳	..... راه اندازی سایت سیاسی.....
۱۴۶	..... ۸/۸. طرح امام رضا (ع): آموزه ها و باورهای دینی در حوزه بهداشت و سلامت.....
۱۴۹	..... ۹. فعالیت ها در شهرک های مسکونی ودجا.....
۱۵۴	..... ۱۰. اصول لازم الرعایه ی مکتبی در کلیه فعالیت های سازمانی و غیرسازمانی ودجا.....
۱۵۶	..... ۱/۱۰. اصول لازم الرعایه جلسه های اداری.....
۱۵۸	..... ۲/۱۰. اصول لازم الرعایه ی مکتبی سلامت، بهداشت و درمان.....
۱۶۲	..... ۳/۱۰. اصول لازم الرعایه ی مکتبی رفتار سازمانی.....
۱۶۸	..... نتیجه گیری.....
۱۷۰	..... نتیجه گیری و پیشنهادات.....
۱۷۱	..... مقدمه.....
۱۷۳	..... ۱. مرحله اول: دشمن شناسی.....
۱۷۵	..... ۲. مرحله دوم: دفاع از فرهنگ اسلامی.....
۱۷۵	..... ۱/۲. بینش ها و باورها.....
۱۷۶	..... ۲/۲. ارزشها و گرایشها.....
۱۷۷	..... ۲/۳. رفتارها و کردارها.....
۱۷۹	..... ۳. مرحله سوم: تربیت و تهذیب نفس کارکنان.....
۱۸۵	..... ۴. پیشنهادها.....
۱۹۰	..... منابع.....

چکیده

این تحقیق در زمینه بررسی نقش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا در مقابله با جنگ نرم انجام گرفته است. به دلیل آثار مخربی که از ناحیه جنگ نرم و عملیات روانی دشمن علیه نظام جمهوری اسلامی عاید می گردد لذا لازم است همه ارگانها و نهادهای دفاعی، امنیتی و فرهنگی در این راستا به مقابله پردازند. با توجه به اهمیت جنگ نرم در کنار جنگ سرد، و قدرت نرمی که دشمن برای براندازی نظام جمهوری اسلامی استفاده می نماید، محقق بر آن شده ابعاد و زوایای ناشناخته و مرموز برنامه های دشمن را شناخته و اقداماتی که سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در بین کارکنان، خانواده ها و نیروهای وظیفه و شرکتی شاغل در وزارت دفاع بکار گرفته تا ضمن خنثی سازی برنامه های دشمن، با جایگزین نمودن برنامه های فرهنگی، به مقابله فرهنگی پردازد. با توجه به ضرورت بحث متاسفانه تاکنون تحقیق مشابهی هم در این خصوص انجام نشده است. خوشبختانه سازمان عقیدتی سیاسی طی ۳۷ سال انقلاب اقدامات شایان توجهی در این راستا انجام داده است. با عنایت به اقدامات انجام شده باید گفت نتایج اقدامات چنان شده است که ماطبان تحت پوشش سازمان عقیدتی سیاسی در وزارت دفاع بیشترین پایبندی به نظام مقدس جمهوری اسلامی را در شرایط حساس دفاع مقدس با ساختن تسلیحات و تجهیزات مختلف به اثبات رسانده اند.

واژگان کلیدی:

جنگ نرم، قدرت نرم، سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع

طرح تحقيق

سپاس خداوند بزرگ را که انسان را به قلم سوگند داد و آموخت آنچه را نمی دانست. از آنجا که ایران امروز به لحاظ وسعت سرزمینی، کمیت جمعیت، کیفیت نیروی انسانی، امکانات نظامی، منابع طبیعی سرشار و موقعیت جغرافیایی ممتاز در منطقه غرب آسیا و نظام بین الملل به قدرتی کم نظیر تبدیل شده است لذا از دید کارشناسان سیاسی کشورهای غربی، دیگر نمی توان با یورش نظامی و جنگ سخت آن را سرنگون کرد بلکه تنها راه سرنگونی نظام جمهوری اسلامی پیگیری مکانیسم های جنگ نرم و به کارگیری تکنیک های عملیات روانی با استفاده از راهبردهای مختلف است. در این میان سازمانها و نهادهای مختلف مکلفند در این زمینه روشهای مقابله و مبارزه با این پدیده شوم را شناسایی و با تمام توان به مبارزه برخیزند. نهادهای دفاعی کشور هر یک به سهم خود در برابر تهاجمات دشمنان اقدامات متعددی انجام داده و می دهند. در این میان سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز به عنوان یکی از این مراکز مهم فکری، تلاشهای زیادی را در جهت خنثی نمودن و مقابله با جنگ نرم دشمن انجام داده است زیرا حفظ و ارتقاء بنیانهای فکری و عقیدتی کارکنان وزارت دفاع (ودجا) - به عنوان تنها نهاد ساخت، تامین و تجهیز تسلیحات نظامی کشور - بسیار مهم و حیاتی است. بی تردید حفظ روحیه اعتقادی و توانمندی در بین این مخاطبین نیز به همان میزان مهم و حیاتی است. آنچه که دشمنان در جنگ سخت و رودرو نتوانسته اند علیه این نیروها حاصل نمایند طبیعتاً " با جنگ نرم اعمال می کنند.

جنگ نرم و مفاهیم همسان از قبیل قدرت نرم، اقدام بدون خشونت، عملیات روانی، جنگ روانی، جنگ سفید، فروپاشی از درون، براندازی در سکوت، براندازی خاموش، انقلاب نارنجی، انقلاب گل سرخ، انقلاب رنگی، انقلاب مخملی و ... همه از جمله مفاهیمی هستند که در علوم سیاسی طی دو دهه اخیر مطرح شده است. اما به واقع این عبارات قدمتی به اندازه حیات بشری دارند. از روزگاران دور، هرگاه قدرتی قصد داشت حکومتی را براندازد، چنانچه توان نظامی این کار را نداشت و یا هزینه آن را سنگین می دید، سعی می کرد تا با روش های مختلفی غیر از حمله نظامی به هدف خویش نائل آید. امروزه به دلیل پیشرفت های شگرف بشری در دانش های مختلف و پیدایش نسل جدیدی از رسانه ها و نیز گسترش جوامع آزاد و مردم سالار، همچنین افزایش قدرت دولت ها در مقابله با تهدیدات نظامی و امنیتی، رویکرد حکومت های استکباری به براندازی نرم بیش از سابق شده است. استفاده از شیوه های نو در این خصوص نیز کار را چنان جلوه می دهد که گویی براندازی نرم، روشی نو برای ساقط ساختن حکومت های مخالف قدرت های استکباری است.

در اهمیت این مطلب، همین قدر باید گفت که امروزه خواسته مهم و راهبردی دشمنان انقلاب اسلامی، تحقق این نوع از براندازی در میهن عزیز ماست. نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران بعد از پیروزی انقلاب در سال ۱۳۵۷ با محوریت قرار دادن شعار «نه شرقی نه غربی» و خارج شدن از پیمان سنتو و اردوگاه غرب، با ابراز این نگرش استکبارستیزی، همیشه در معرض هجوم قدرتهای غربی و شرقی قرار داشته است؛ گاه با توسل به تهدید سخت و گاه با تهدید نرم. آنجا که امکان جنگ سخت برای دشمن میسر نبوده به جنگ نرم روی آورده اند.

چگونگی اجرای جنگ نرم هم چنان است که از طراحی و بهره گیری هدفمند از رسانه ها و تبلیغات و سایر اقدامات که هدف اصلی طراحان آن تاثیر گذاری و نفوذ در باورها، اعتقادات، عواطف و احساسات، تمایلات و رفتار ملتها و دولتهای متخاصم، بی طرف و همپیمان، به منظور دستیابی به اهداف ایدئولوژیک و ملی می باشد.

بدون شک جنگ نرم از ابعاد گوناگون و در قالب های مختلفی بر نظام و کشور ما تحمیل شده و می شود. که ضرورت همکاری و برنامه ریزی تمام مراکز فرهنگی و علمی کشور، استراتژیست ها، نظریه پردازان و کارشناسان علوم اجتماعی - سیاسی بویژه حوزه های علمیه، دانشگاه ها، شورای امنیت ملی، وزارت دفاع و سازمانهای عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح و ... را موجب شده است.

همه سازمانهای فرهنگی و امنیتی وظیفه خود می دانند تا با این پدیده مخرب برخورد کنند و گام اول در شناخت آن است و بعد راه های مقابله با آن را دریابند. تعریف مفاهیم، تاریخچه، وضعیت موجود، وضعیت مطلوب، راهکارهای براندازی نرم، مراحل، ضرورتها و خصوصیات براندازی نرم و چگونگی مقابله و مبارزه با آن، نقش سازمانهای نظامی و دفاعی در این میان مباحثی است که با تاکید در خصوص حرکات دشمن ضد ایران اسلامی، در این تحقیق مطرح می شوند.

پژوهش حاضر درصدد است تا نقش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا طی سالیان متمادی را در مقابله با جنگ نرم مورد مطالعه قرار دهد و برنامه ها و فعالیتهای انجام گرفته در زمینه مقابله با تهدیدات نرم را تبیین و تشریح نماید.

الف - بیان مسئله و تعیین قلمرو آن

استکبار جهانی در کشور ما جنگ نرم و عملیات روانی را، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی علیه نظام جمهوری اسلامی فعال تر نموده است. براساس شرایط داخلی کشور همیشه این جنگ با شدت و ضعفهایی روبرو بوده است. جنگ نرم در ایران اسلامی گستره مفهومی و عملیاتی وسیعی را شامل می شود که طی آن، دشمن در

حین و بعد از جنگ تحمیلی ابزارهای فرهنگی، ادبی، هنری، تبلیغی، زبانی و ارتباطی گوناگون را در خدمت تامین مقاصد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی خود قرار داده با هجوم به اعتقادات، قطعیات، ارزشها و باورهای مردم نسبت به تضعیف ارکان و ساختار و بنیانهای عقیدتی نظام جمهوری اسلامی اقدام نموده است.

ناگفته پیداست جنگ نرم برای ایجاد تغییر الگوهای رفتاری و فرهنگی، نیازمند یک سری شیوه ها و روشهاست که عبارتند از: فریب و دستکاری در منطق مخاطب، تردید افکنی و جایگزینی منافع، طرّاحی ادبیات مناسب، الگوسازی از طرز زندگی غربی، تبلیغات سیاه، اشاعه‌ی ناامیدی، تلاش برای بحرانی جلوه دادن اوضاع کشور، برچسب، توسل به ترس، کلی گویی، تکرار و تعقیب، دروغ، مبالغه، ایجاد تفرقه و تضاد، شایعه، پاره حقیقت گویی، القاء، اقناع، تحریک و تشجیع، مردم فریبی، عوام فریبی و....

پدیده ی جنگ نرم که هم اکنون به عنوان پروژه ای عظیم علیه جمهوری اسلامی ایران در حال تدوین و اجرا است در شاخص هایی مانند ایجاد نابسامانی اقتصادی، شکل دادن به نارضایتی در جامعه، تاسیس سازمان های غیردولتی در حجم گسترده، جنگ رسانه ای، عملیات روانی برای ناکارآمد جلوه دادن دستگاه اداری و اجرایی دولت، تضعیف حاکمیت ایران از طریق روشهای مدنی و ایجاد ناتوی فرهنگی متبلور می شود. عوامل براندازی در فرایند جنگ نرم، یا از زمینه های موجود در جامعه برای پیشبرد اهداف خود بهره می برند یا به طور مجازی سعی در ایجاد نارضایتی در نزد افکار عمومی و سپس بهره برداری از آن را دارند.

سازمان عقیدتی سیاسی ودجا به عنوان یک مجموعه نظام مند (در کنار دفاع مسلحانه وزارت دفاع)، با استفاده از ابزار قدرت نرم و عملیات روانی، از آغاز پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون همدوش با نیروهای مسلح کوشیده است تا (مضاف بر دفاع تسلیحاتی)، رسالت خطیر فرهنگی خویش را بر مبنای اطلاع رسانی شایسته در مقابل حملات و تهدیدات و برنامه های برانداز دشمن انجام دهد. این شیوه دفاعی طبیعتاً" از طریق مسئولین عقیدتی سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی ودجا مطابق با نیازها و شرایط سیاسی زمان مدیریت شده است.

در این تحقیق تلاش می گردد با شناسایی و تبیین وضع موجود و اقدامات انجام شده در مقابله با آسیب های جنگ نرم در دو دسته فعالیت‌های آموزشی و فعالیت‌های تبلیغی و شناسایی آسیب فعالیت‌های مذکور، اقدام و در نهایت نسبت به ارائه راهکارهای وصول از وضع موجود به وضع مطلوب اقدام گردد.

بی تردید مجموعه فعالیت‌های انجام گرفته در سازمان عقیدتی سیاسی ودجا در این عرصه بسیار زیاد می باشد که مشروح آنها در این مقال قطعا" نمی گنجد و در این پژوهش تلاش می گردد به اختصار به بعضی از مهم ترین و اثرگذارترین آنها اشاره گردد.

ب- سوالات تحقیق

(۱) سوال اصلی:

سازمان عقیدتی سیاسی ودجا تا چه حد نقش های محول خود را در رابطه با جنگ نرم ایفاء کرده است؟ پاسخ به این سوال در تمامی فصول مستتر است اما در فصل دوم به صورت جدی و صریح به آن پاسخ داده خواهد شد.

(۲) سوالات فرعی:

۱- جنگ نرم چیست و شاخص های آن کدام است؟

۲- عملکرد عقیدتی سیاسی ساع س در ودجا در قبال جنگ نرم چیست؟

۳- وضعیت مطلوب و راهکارهای پیش روی چیست؟

ج- فرضیه های تحقیق

- به نظر می رسد جنگ نرم موضوعی است که در عالم سیاست بطور جدی بدان پرداخته شده و یکی از دغدغه های مهم در نظام جمهوری اسلامی است.
- به نظر می رسد سازمان عقیدتی سیاسی ودجا با استفاده از تجارب اقدامات انجام گرفته و بهره مندی از روش های جدید می تواند در مقابله با جنگ نرم نقش موثرتری داشته باشد.

اهداف و فواید تحقیق

۱- هدف اصلی: بررسی نقش فعلی و نقش مطلوب سازمان عقیدتی سیاسی ودجا در جنگ نرم با دشمن: گرچه به صورت تئوریک و نظری تحقیقات بنیادی و کتابخانه ای زیادی در زمینه جنگ نرم در داخل کشور انجام گرفته است اما به نقش یک سازمان یا ارگان خاص در مقابله با جنگ نرم بطور انحصاری پرداخته نشده است. محقق بطور عینی با بیان مصادیق، به نقش یک سازمان مهم و تاثیرگذار در مقابله با تهدیدات نرم و تعیین میزان و عملکرد موثر و اثربخش سازمان در برابر این تهدیدات می پردازد.

۲- هدف فرعی: ارائه راهکارهای عملی به بخشهای اجرایی سازمان جهت انجام بهتر و موثرتر وظایف: با عنایت به اینکه ادارات و مدیریت های تابعه سازمان براساس تصمیمات سازمان عقیدتی سیاسی ودجا انجام وظیفه می کنند لذا نتایج حاصل از تحقیق حاضر کمک خوبی برای شناسایی راهکارهای عملیاتی برای آنها می تواند باشد.

و- پیشینه تحقیق و امتیاز این پژوهش

درخصوص جنگ نرم و عملیات روانی تحقیقات زیادی انجام گرفته است که دهها مقاله، کتاب و رساله در این خصوص نگاشته شده است. اما در زمینه نقش ارگانها و نهادها به ویژه نهادهای عقیدتی سیاسی مجموعه های نظامی در برابر جنگ نرم آثار کمتری به نگارش درآمد است که عموماً "اولاً" کاربردی نیستند و ثانیاً" کمتر مصداقی بحث نموده اند و راهکارها هم اغلب کلیشه ای و غیرعملیاتی است.

ضمناً" براساس بررسی های صورت گرفته در موضوع فوق تاکنون تحقیق جامع و کاربردی انجام نگرفته است.

در اینجا برخی از کتاب هایی که بصورت مطلق به جنگ پرداخته اند و بعضی از کتبی که در رابطه با جنگ نرم در جمهوری اسلامی و نقش نهادها در مقابله با جنگ نرم اشاره دارند به اختصار اشاره می شود:

- کتاب «قدرت نرم؛ ابزارهای موفقیت در سیاست بین الملل» به قلم جوزف اس، نای با ترجمه سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، سال ۱۳۸۷.
- «جنگ سرد فرهنگی: سیا در عرصه فرهنگ و هنر»، نویسنده: فرانسس استائر ساندرز، ناشر: تهران: انتشارات غرب شناسی، سال انتشار: ۱۳۸۲.

- «دیپلماسی عمومی راهبردی و سیاست خارجی آمریکا؛ گسترش نفوذ»، نویسنده: یارولبی مانهایم، ترجمه: حسام‌الدین آشنا، محمدصادق اسمعیلی، ناشر: تهران: دانشگاه امام صادق(ع)، سال انتشار: ۱۳۹۰.
- «آیین متجاوز در جنگ نرم، انقلاب‌های رنگی، اهداف، سیاستها و تاکتیکها» (۱۴ سری)، ترجمه: گروه مترجمین، ناشر: تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع) - دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت، سال چاپ: ۱۳۸۹.
- «جنگ روانی»، نویسنده: محمدمنیر حجاب، مترجم: سعید یارمند، ناشر: تهران: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهد صیادشیرازی، سال انتشار: چاپ اول ۱۳۸۶.
- «رسانه‌های خاموش»، نویسنده: امی گودمن - دیوید گودمن، مترجم: لیلا حسینی، ناشر: روایت فتح.
- کتاب «جنگ نرم؛ نبرد در دنیای معاصر»، به قلم سیدحمید هاشمی، نشر: دفتر مطالعات فرهنگی و برنامه‌ریزی اجتماعی وزارت علوم با همکاری اداره کل آموزش‌های شهروندی شهرداری تهران.
- «جنگ نرم» به قلم داود رنجبران تدوین شده، انتشارات ساحل اندیشه تهران، سال ۱۳۸۸.
- «تهدید نرم و راهبردهای مقابله» تهیه شده توسط گروه مطالعات دانشکده امنیت ملی دانشگاه عالی دفاع ملی (۱۳۸۸).
- کتاب «نبرد سایه‌ها» به قلم فاطمه مرسلی، معاونت فرهنگی نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها، سال ۱۳۸۸.

و تحقیقات متعدد دیگری که نشر ساقی به چاپ رسانیده از قبیل:

- «اصول و مبانی جنگ نرم» نوشته علی محمد نائینی، سال ۱۳۹۱.
- «جنگ نرم از دیدگاه قرآن» گردآوری: حسین جوشقانی، سال ۱۳۸۸.
- «جنگ نرم در همین نزدیکی»، به قلم علی محمد اسماعیلی، سال ۱۳۸۹.
- «ابزارهای جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران» تألیف امیر هوشنگ طهماسبی پور، سال ۱۳۹۰.
- «قدرت و جنگ نرم؛ از نظریه تا عمل»، نوشته حجت الله مرادی، سال ۱۳۸۸.

علاوه بر کتب، مقالات متعددی در زمینه جنگ نرم به رشته تحریر درآمده است. اما تنها معدود مقالاتی در زمینه نقش نهادها و سازمان‌های فرهنگی در مقابله با جنگ نرم به نگارش درآمده است که عبارتند از:

مقالات:

- مقاله "شناخت جنگ نرم" به قلم دکتر علی دارابی در سال ۱۳۸۹ به نگارش درآمده است. دکتر دارابی با معرفی اهداف، وسایل، ابزارها و مکانیزم های جنگ نرم دنیای غرب بر علیه جمهوری اسلامی ایران و شناساندن تأثیرات و پیامدهای این جنگ فرهنگی، راهکارهایی نیز برای مقابله معرفی می کنند.
- مقاله "بحران شناسی رسانه ای: رسانه، قدرت نرم قرن ۲۱" به قلم دکتر محمدرحیم عیوضی در سال ۱۳۸۷ به رشته تحریر درآمده است. دکتر عیوضی در این مقاله به مفهوم بحران، انواع بحران و نحو. شکل گیری آن از سوی ارباب رسانه می پردازد. دکتر عیوضی معتقد است با ظهور رسانه های پیشرفته با بهره گیری از دانش نحو. تأثیرگذاری، سبب افزایش نقش رسانه در ایجاد، کاهش و یا گسترش بحران ها شده است.
- مقاله "نقش فرماندهان و مدیران سپاه در مقابله با جنگ نرم با تأکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری"، نویسندگان: شیرودی، مرتضی؛ عسکری، داوود، نشریه: حصون، مرداد و شهریور ماه ۱۳۹۱ - شماره ۳۷، صص ۸۷ تا ۹۹.
- مقاله "نقش تشکل های رسانه ای در مقابله با جریان جنگ نرم"، نویسنده: حسین رضی، ارائه شده در نخستین همایش ملی "رسانه و جنگ نرم"، دانشگاه صداوسیما، ۱۳۹۰/۹/۱۹.
- مقاله "بررسی جایگاه دانشگاهیان در عرصه جنگ نرم با تاکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری"، به قلم زینت زکی برام، و مقاله رسالت دانشجویان و دانشگاهیان در مبارزه با جنگ نرم در فضای سایبری، سیدعلی شمندی و ماهیت جنگ نرم و رسالت دانشگاهیان درمقابل جنگ نرم، محسن شریعتی، ارائه شده در مجموعه مقالات همایش رسالت دانشگاهیان در مقابل جنگ نرم دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان(اصفهان).
- مقاله "جنگ نرم افزار و راهکارهای مقابله با آن با الهام از دیدگاه مقام معظم رهبری"، نویسندگان: سعید ملکی، داود حاتمی، علوم اجتماعی، مهندسی فرهنگی، تابستان ۱۳۹۲، سال هشتم - شماره ۷۶، صص ۸۲-۶۵.
- مقاله "دفاع ملی، فرهنگ بنیاد و مقابله با جنگ نرم"، نویسنده: مهدی بیگدلو، علوم سیاسی: مطالعات قدرت نرم، بهار و تابستان ۱۳۹۲، سال سوم - شماره ۸ (علمی-پژوهشی)، از ۹۶-۷۹.

با مطالعه کتب و مقالات مذکور سیر تحقیقات انجام گرفته در زمینه جنگ نرم قابل مطالعه است. اما در زمینه نقش سازمان عقیدتی سیاسی ها و علی‌الخصوص سازمان عقیدتی سیاسی ودجا در مقابله با جنگ نرم تاکنون مقاله یا پژوهش خاصی انجام نگرفته است. این تحقیق می‌تواند به عنوان نخستین تحقیق به نقش سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع که همچون سازمانهای مشابه از جمله سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، سازمان عقیدتی سیاسی سپاه و سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی نقش مهم و کلیدی در مقابله با تهدیدات نرم دشمن داشته باشد پردازد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

از آن جایی که جمهوری اسلامی از بدو پیروزی انقلاب تاکنون همیشه مورد حمله های دشمن قرار داشته است لذا بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران ابتدا و بعد مقام معظم رهبری از ابتدای دهه هفتاد، در ضرورت و اهمیت تهاجم فرهنگی و جنگ نرم دشمن علیه جمهوری اسلامی تذکرات و رهنمودهای فراوانی داشته‌اند. مقام معظم رهبری آرایش تهاجم فرهنگی دشمن را علیه انقلاب اسلامی بسیار خطرناک معرفی کرده، در اهمیت جنگ نرم، خطر آن را "برابر با جنگ نظامی" معرفی می‌کنند.^۱ همچنین معظم له معتقدند: «امروز فوری‌ترین هدف دشمنان، تسخیر پایگاه‌های فرهنگی در کشور است».^۲

از سویی نظریه پردازان امریکایی معتقد به رویکرد جنگ نرم با جمهوری اسلامی، به این باور رسیده‌اند که هرگونه اقدام خشونت‌آمیز علیه ایران (به ویژه اقدام نظامی)، نفرت ایرانیان از امریکا و دولت آن را برای سالیان دراز ریشه‌دارتر خواهد کرد. استفاده از اقدام خشونت‌آمیز علیه ایران، امکان روی کار آمدن یک دولت هوادار امریکا را در این کشور با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد کرد. افزون بر این، کاربرد نیروی نظامی علیه ایران، بی‌ثباتی و ناامنی را در غرب آسیا افزایش خواهد داد. این گروه معتقدند ایران به علت برخورداری از پیشینه‌ی دموکراسی و وجود نهادهای مردم‌سالار و همچنین پتانسیل‌های موجود برای حرکت‌های مردمی و غیردولتی از استعداد بالایی برای تغییر نظام سیاسی به روش‌های غیرخشونت‌آمیز برخوردار است. در صورتی که عملیات جنگ نرم در براندازی جمهوری اسلامی به موفقیت برسد پیامدهای ناشی از روش‌های رویکرد تقابل‌گرا (جنگ سخت) را با خود همراه نخواهد داشت.

^۱ . دفتر نشر مقام معظم رهبری، مجموعه بیانات، ۱۳۸۹.

^۲ . پیام مقام معظم رهبری به کنگره جامعه اسلامی دانشجویان در مشهد، شهریور ۱۳۸۰.

نمونه‌های فراوان از کاربرد جنگ نرم در صفحات تاریخ به ویژه علیه انقلاب اسلامی در دو دهه اخیر وجود دارد. حمایت آشکار از صدهای مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران توسط بالاترین سطوح تصمیم‌گیری در امریکا، مخدوش و بدنام کردن چهره جمهوری اسلامی در خارج از کشور از راه‌های گوناگون، تلاش برای مشروعیت‌بخشی، گسترش و توانمندسازی سازمان‌های غیردولتی حاضر در ایران که مخالف جمهوری اسلامی ایران هستند، دخالت گسترده در امور داخلی ایران در زمینه انتخابات، حقوق بشر، زنان، رسانه‌ها و مذاهب، تبلیغ و ترویج دوگانگی حاکمیت در ایران و فعال‌سازی و حمایت از شبکه‌های رسانه‌ای ضدایرانی بخش‌هایی از سند امنیت ملی امریکا در سال ۲۰۰۶ است.

با این اوصاف سازمان عقیدتی سیاسی ودجا به عنوان یکی از کلیدی‌ترین سازمانهای عقیدتی، فرهنگی و سیاسی کشور می‌تواند نقش بسیار موثری در خنثی نمودن برنامه‌ها و اهداف دشمن در بین مخاطبین و بخشی از جامعه اسلامی مان داشته باشد. با توجه به اینکه محقق مدتی است مسئولیت این نهاد را برعهده دارد بی‌تردید شناسایی ابعاد و وظایف سازمان و نقاط قوت و قابل بهبود موجود و در عین حال هست‌ها و بایدهای سازمان مذکور، می‌تواند کمک موثری در هرچه درست مدیریت کردن و درست حرکت کردن سازمان بنماید. لازم به ذکر است تاکنون اقدامات ارزنده‌ای در این راستا انجام گرفته است اما با توجه به تغییرات لحظه‌ای نرم افزارها و برنامه‌های تهاجمی دشمن ضرورت دارد در این مقطع زمانی به این مهم با دقت و شدت بیشتری توجه گردد و ابعاد و مرزها و ظرائف کار دشمنان با حساسیت مورد شناسایی و بررسی قرار گیرد.

ز- روش شناسی

روش تحقیق حاضر با مطالعه اسناد و مدارک کتابخانه‌ای با تکیه بر اسناد و مدارک علمی و در عین حال با مطالعه عملکرد سازمان عقیدتی امکان‌پذیر بوده و لذا از نوع تحقیقات کاربردی بوده و برای یافتن راه حل موضوع تحقیق بر ماهیت عملی تمرکز می‌شود و بنابراین این تحقیق جنبه عملی داشته و نتایج این تحقیق عینی و مشخص خواهد بود و این تحقیق در سازمان عقیدتی سیاسی ودجا انجام می‌پذیرفته و تمامی اقدامات انجام گرفته مرتبط سازمان طی سالیان اخیر علی‌الخصوص سالجاری مورد مطالعه قرار گرفته است.

ح- محدودیت‌های تحقیق

با عنایت به گستردگی ابعاد جنگ نرم، علیرغم نگارش کتب و مقالات متعدد در این عرصه، متأسفانه در حوزه های عقیدتی سیاسی سازمانهای دفاعی کار تحقیقی خاصی انجام نشده است که بتوان از سبک و سیاق تحقیق در جهت سرعت بخشیدن به کار مهم بهره برد.

همچنین به دلایل امنیتی و حفاظتی، بسیاری از اقدامات انجام شده در حوزه جنگ نرم در سطح سازمانهای دفاعی و نظامی از لحاظ طبقه‌بندی حفاظتی در حد محرمانه، خیلی محرمانه و سری است که بیان آنها در پایان نامه امکان پذیر نمی باشد.

ط - سازماندهی

این پژوهش یک پژوهش کاربردی بوده که بمنظور بررسی جایگاه و نقش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا به عنوان یک سازمان فرهنگی در مقابله با جنگ نرم دشمن در سه فصل کلیات که به معرفی نحوه پژوهش، ادبیات پژوهش که به بیان مفاهیم، تعاریف و تاریخچه بحث و ضرورت بحث پرداخته و در فصل بعد به نقش عملیاتی سازمان ع.س در مقابله با جنگ نرم و نهایتاً "نتیجه گیری به همراه پیشنهادهای کاربردی ارائه گردیده است.